

Pedagogu profesionālās kompetences pilnveides kursi

Ritmikas mācība un tās paņēmieni lietojums mūzikas teorijas un instrumentu apmācības stundās

Pedagogi:

Dr.paed., Mg.arte Ginta Pētersone - Ritmikas mācība, Ritmikas metodika

Dr.paed., Mg.arte Sandra Vītola - Kustību tehnikas veidošana

Mg.arte Guna Ezermale - seminārs Senā deža

Ritmikas mācība pieder pie mūzikas teorētiskajiem mācību priekšmetiem un ir savdabīgs solfedžo līdzgājējs un turpinājums. Mūzikas pamatkomponenti – skaņaugstumi, metroritms, dinamika, temps, u.c., kas solfedžo nodarbībās tiek apgūti, galvenokārt, audiālās formās un intonējamās vingrinājumos, ritmikās stundās tiek apgūti kustību veidā, iegūstot ķermenisku izpausmi telpiskā vidē. Abus mācību priekšmetus saista četri galvenie mūzikas parametri: laiks, telpa, spēks un forma. Mūzika aktivē emocionālo ierosu un emocionālo atsaucību, kustība sekmē ekspresivitāti, un kustību rezultātā izlīdzinās emocionālā labilitāte. Mūzikas un kustības vienotības process kopumā veicina optimismu, emocionālo noturību un muzikālā pārdzīvojuma dziļumu. Mūzikas kinestētiskā uztvere no mūzikas emocionālās un analītiskās uztveres ir atdalāma tikai teorētiski. Ar jēdzienu mūzikas kinestētiskā uztvere tiek akcentēts mūzikas izraisīto iekšējo kustību (ar to tiek vispārinātas emocionālo un kinestētisko procesu rezultātā izraisītās fizioloģiskās izmaiņas) un ārējo kustību sinhronizācijas nozīmīgums ritmikās mācībā. Pati mūzika jau sevī ietver kustību, un mūzikas klausīšanās procesā skaņu viļņu iedarbības rezultātā tiek ievibrēts viss ķermenis, kas pastiprina mūzikas pārdzīvojumu. Kinestētiskajā mūzikas uztveres procesā koordinējas audiomotorika (dzirdēšana un kustēšanās), vizuālā motorika (redzēšana un kustēšanās), taktilā motorika (sajušana un kustēšanās), ideomotorika (iztēle un kustēšanās).

Mūzikas kinestētiskā uztvere ir tiešā veidā saistīta ar ritma uztveri un ritma izjūtu. Analītiskajā mūzikas uztveres procesā ar ritma uztveri tiek saprasts ritma un metra izziņas gala rezultāts konkrētu ritma formulu izpratnes veidā, kas izpaužas mūziku klausoties, analizējot, spēlējot vai to parādot precīzi atbilstošā kustībā. Kinestētiskajā mūzikas uztveres procesā ritma uztvere veidojas dzirdes un kinestētisko maņu integrēšanās rezultātā un izpaužas kā ritma izjūta. Ritma izjūta ir somatomotora

spēja un tā izpaužas kā mūzikas izraisīta neiromuskulāra darbība. Asociatīva ritma uztveres vienība tiek dēvēta par mūzikas pulsu jeb metrisko pulsāciju. Mūzikas pulsa sadzirdēšana un izjušana ir ritma izjūtas pamatā.

Ritma izjūta izpaužas tikai darbībā. Mūziku atskaņojot, ritma izjūta izpaužas dzirdamā veidā kā interpreta spēja metroritmiski precīzi interpretēt skaņdarbu. Mūziku izpildot telpiskā kustībā, izpaužas mūzikas kinestētiskā uztvere, kurā ritma izjūta parādās ārēji redzamās ķermeņa kustībās. Ritma izjūta ir cilvēka spēja, kas ir iedzimta kā dotums dažādā intensitātes pakāpē un dzīves laikā attīstāma. Var secināt, ka, ja nav pietiekoši attīstīta ritma izjūta, tad arī mūzikas uztvere ir nepilnīga. Tātad, ritma izjūtas attīstība ir sekmējama tikai ar mūzikas kinestētiskās uztveres attīstību daudzveidīgā kustībā. No šāda aspekta raugoties, ar kustību palīdzību var uzlabot ne tikai ritma izjūtu, bet arī citas muzikālās spējas, kas sekmē mūzikas uztveres norisi. Ritmikas mācība mūzikas un kustību vienotībā sekmē muzikālo spēju attīstīšanos.

Mūzikas uztvere ritmikas nodarbībās aktivizē mūzikas emocionālo, analītisko un kinestētisko uztveri. Pastiprināto maņu sensibilizēšanas un interakciju rezultātā tiek veicināta uztveres produktivitāte. Tā izpaužas skolēnu līdzsvarotā emocionālā, intelektuālā un sensomotorā attīstībā, kas atgriezeniski padziļina mūzikas uztveres spējas. Jo attīstītākas uztveres spējas, jo dziļāka kļūst pati mūzikas uztvere. Jo attīstītāka mūzikas uztvere, jo notiek pilnvērtīgāka skolēnu harmoniska attīstība. Mūzikas uztveres emocionālais, analītiskais un kinestētiskais aspekts sekmē skolēnu emocionālo, intelektuālo un sensomotoro attīstību, kas, savukārt, līdzsvaro skolēnu attīstību kopumā. Katra jauna nodarbība atjauno šo hermeneitisko attīstības procesu, iegūstot arvien jaunas kvalitātes. Ritmikas līdzekļu – mūzikas, kustības, priekšmetu, balss – lietojums dod iespēju attīstīt radošas un atraktīvas darba formas.

Kursos tiek piedāvāts ieskats ritmikas veidošanās vēsturē un tās mūsdienīgā attīstībā dažādu praktisku vingrinājumu veidā, kas izmantojami gan atsevišķās ritmikas nodarbībās, gan lietojami solfedžo vai instrumentu spēles apmācības stundās.

Papildus seminārā Senā deja tiek piedāvāts to seno deju kustību apskats, kas izmantotas daudzu komponistu dažādās deju svītās.

Programmas apjoms – 36 akadēmiskās stundas. Papildus seminārs Senā deja – 6 stundu apjomā. Apmeklējot visas nodarbības, kursu dalībnieki saņem apliecības.